

ESGLÉSIA CRISTIANA ORTODOXA

model serbi

ESGLÉSIA CRISTIANA ORTODOXA

model serbi

Esquema de la celebració

1. Recepció
2. Al-leluia
3. Petita ictenia (lletania)
4. Gran encensament
5. Petita ectenia
6. Encensament
7. Cor, recomanació de l'ànima i petita ictenia
8. Idiomeles (himnes) del Monjo Juan
9. Benaurances
10. Prokimenon (versicles de salms cantats en alternança abans d'una lectura bíblica)
11. Epístola
12. Evangeli
13. Trisagi
14. Oració d'intercessió
15. Ictenia insistent
16. Recomanació de l'ànima
17. Oració absolutòria
18. Comiat
19. Memòria eterna
20. Trasllat al cementiri

L'ofici fúnebre d'enterrament a l'Església Ortodoxa varia segons el període litúrgic de l'any (Gran Setmana, Pasqua...) i segons si el difunt és un infant, un adult laic, un monjo, arximandrita, sacerdot o bisbe. Presentem aquí l'ordre de l'enterrament més comunament celebrat, el d'un laic adult. Quant a les rúbriques, hi ha lleugeres diferències entre la tradició eslava i la grega.

Cal assenyalar que aquests oficis d'enterrament tenen caràcter de veritable sagrament. També cal afegir que tots ells van precedits d'altres oficis que se succeeixen des del moment d'inflexió definitiva de la malaltia cap al decés, quan es dona el cas. Aquests són l'ofici de "la Recomanació de l'Ànima" i l'ofici de "Deposició" en el fèretre, caracteritzat per la benedicció del cos del difunt i del mateix fèretre mitjançant un triple encensament i aigua beneïda, la fixació d'una cintalligada al cap on hi ha impresa la imatge de la Deesis, i la recitació de la Gran Oració d'Absolució o Perdó, que queda subjecta al criteri de l'oficiant segons els casos. El costum a la tradició eslavorussa és escriure aquesta pregària en un diploma que l'oficiant posa a les mans del difunt després d'haver-la llegit.

Creences bàsiques sobre la mort i el més enllà

La fe i l'esperança en la resurrecció.

Salutació-introducció a la celebració

Recepció del fèretre que entra a l'Església

El sacerdot vestit amb l'epitrachelion i portant la creu i l'encensari precedeix el cos del difunt en entrar a l'Església, el cor canta l'himne del Trisagi, el cos es col·loca davant del santuari amb els peus per davant i el sacerdot encensa el fèretre pels quatre costats. El sacerdot porta el felonion.

Trisagi:

"Sant Déu Sant Fort Sant Immortal, tingues pietat de nosaltres. Sant Déu Sant Fort. Sant Immortal tingues pietat de nosaltres. Sant Déu. Sant Fort. Sant Immortal tingues pietat de nosaltres. Glòria al Pare, al Fill i a l'Esperit Sant, ara i sempre i pels segles dels segles. Amén. Sant Immortal tingues pietat de nosaltres. Sant Déu. Sant Fort. Sant Immortal, tingues pietat de nosaltres."

Sacerdot

"Beneït sigui el nostre Déu en tot temps ara i sempre i pels segles dels segles."

Lectures, pregàries i pràctiques

El Cor canta la primera estígera: Salm 118, To 6 afegint a cada estrofa: Al·leluia

*"Benaurets els qui són íntegres en la seva via, que caminen segons les lleis del Senyor.
Al·leluia
Benaurets els qui guarden els seus preceptes, els qui els busquen de tot cor. Al·leluia" (...)*

Diaca

"Una vegada i una altra preguem al Senyor (petita ictenia)"

El Cor canta la segona estígera To 5, afegint a cada estrofa: tingues pietat del teu servidor¹.

*"Les teves mans m'han creat i m'han format, dóna'm la intel·ligència segons la teva promesa.
Tingues pietat del Teu servidor.
Aquells que et temen em veuen i es burlen de mi, però jo espero en la Teva paraula.
Tingues pietat del Teu servidor."
(...)*

Petita ictenia (Es respon Kyrie eleison a cada petició)

Diaca

*"Una i altra vegada preguem al Senyor
Et demanem pel repòs de l'ànima del teu servidor N..., que s'ha adormit i perquè li siguin perdonades totes les seves faltes voluntàries i involuntàries.
Demanem a Crist, Rei Immortal, el nostre Déu, de concedir-li la misericòrdia divina, el regne dels cels i la remissió dels seus pecats."*

Sacerdot

"Perquè Tu ets la resurrecció, la vida i el repòs del teu servidor difunt N..., oh Crist nostre Déu i et rendim glòria a Tu al teu Pare Etern i al teu Esperit Santíssim, bo i vivificant, ara i sempre i pels segles dels segles."

El Cor canta la tercera estígera To 3, afegint a cada estrofa: Al·leluia.

¹ La lletra de les estígeres es pot trobar en els llibres de l'Eucologi i l'Hiratikon, que apareixen citats a la bibliografia del manual

*"Dirigeix la Teva mirada sobre mi i tingues pietat de mi segons el Teu costum per a aquells que estimen el Teu Nom. Al·leluia. Al·leluia.
Afirma els meus passos en la Teva paraula, i no deixis cap iniquitat dominar sobre meu.
Al·leluia, Al·leluia"(...)*

El Cor entona el cant: Evlogitaria

"Tu ets beneït Senyor, ensenya'm els teus manaments"(...)

Mentrestant el sacerdot procedeix al gran encensament: del cos als seus quatre costats, de l'altar, del santuari, de l'iconòstasi i del poble. Continua per la icona de Crist, la de la Mare de Déu, les Portes Santes, de nou el cos, sobre els quatre costats.

Petita ictenia

Diaça

"Una i altra vegada preguem al Senyor..."

Sacerdot

"Fes reposar, oh Senyor, amb les ànimes dels justos el teu servidor i acull-lo a les teves estances tal com està escrit. No tinguis en compte les seves transgressions voluntàries i involuntàries, ni tot el que hagi pogut cometre conscientment o per inadvertència, ja que ets bo i amic dels homes."

El diaça encensa els quatre costats del fèretre, l'iconòstasi, els clergues, el poble, i novament el cos sobre els quatre costats, mentre canta el cor.

Cor: cant de l'encensament del fèretre

"Veient l'oceà de l'existència agitat per la tempestat"(...)

Petita ectenia

Diaça

"Una vegada i una altra preguem al Senyor" (...)

Idiomelons del Monjo Joan, Tons 1 al 8.

"Quina és l'alegria que en la vida es perpetua sense tristesa? Quina és la glòria que sobre la terra resta inalterable? Tot és més efímer que una ombra, més il·lusori que els somnis. Un sol instant i la mort s'ho emporta tot. Però oh Crist!, en la llum de la Teva Faç i en la delectació de La Teva Bellesa fas reposar a aquell que Tu has triat, perquè ets amic dels homes."(...)

Beatitud

*"En el teu Regne, quan vinguis, recorda't de nosaltres Senyor.
Benaurats els pobres d'esperit, perquè d'ells és el regne dels Cels.
Benaurats els qui ploren, perquè ells seran consolats.
Benaurats els humils, perquè ells posseiran la terra."(...)*

Prokimenon

Prokimenon To 6²

*"Benaurada la via per on tu camines avui, oh ànima! ja que el repòs t'ha estat preparat.
És cap a Tu, el meu Senyor i el meu Déu, que la meua veu s'elevarà"(...)*

2 La lletra del Prokimenon es pot trobar als llibres de l'Eucologi i l'Hiratikon, que apareixen citats a la bibliografia del manual

Epístola. Lectura de la primera epístola del Sant Apòstol Pau als Tessalonicencs.

*"Germans, volem que sapigueu què serà dels qui han mort, perquè no us entristiu com fan els altres, els qui no tenen esperança. Tal com creiem que Jesús morí i ressuscità, també creiem que Déu s'endurà amb Jesús els qui han mort en ell. D'acord amb l'ensenyament del Senyor, us diem que nosaltres, si encara quedàvem amb vida quan ell vindrà, no passarem pas al davant dels qui hauran mort; perquè a un senyal de comandament, al crit d'un arcàngel i al so de la trompeta de Déu, el Senyor mateix baixarà del cel, i els qui han mort en Crist ressuscitaran primer. Llavors els qui de nosaltres quedem amb vida serem enduts juntament amb ells en els núvols, i pels aires anirem a l'encontre del Senyor. I així estarem amb ell per sempre.
Al·leluia, Al·leluia, Al·leluia"*

1 Te 4:13-17

Evangelí. Lectura del Sant Evangelí segons el Sant Apòstol i Evangelista Sant Joan:

"Us ben asseguro que els qui escolten la meua paraula i creuen en el qui m'ha enviat, tenen vida eterna; i en el judici no seran condemnats, perquè ja han passat de la mort a la vida. Us ben asseguro que arriba l'hora, més ben dit, és ara, que els morts sentiran la veu del Fill de Déu, i els qui l'hauran escoltada viuran. Perquè així com el Pare té vida en ell mateix, també ha concedit al Fill que tingui vida en ell mateix. I li ha donat poder de judicar, ja que és el Fill de l'home. No us estranyeu d'això: ve l'hora que tots els qui són als sepulcres sentiran la seva veu i en sortiran; els qui hauran fet el bé, per a ressuscitar a la vida, i els qui hauran obrat el mal, per a ressuscitar condemnats." Jo no puc fer res pel meu compte: judico segons allò que sento, i el meu judici és just, perquè no busco de fer la meua pròpia voluntat, sinó la voluntat del qui m'ha enviat.

Jn 5: 24-30

Trisagi i Parenostre
Parenostre

*"Pare nostre,
que esteu en el cel,
sigui santificat el vostre nom;
vingui a nosaltres el vostre regne;
faci's la vostra voluntat
així en la terra com es fa en el cel.
El nostre pa de cada dia doneu-nos, Senyor, el dia d'avui;
i perdoneu les nostres culpes,
com nosaltres perdonem els nostres deutors;
i no permeteu que nosaltres caiguem en temptació;
ans deslliureu-nos de qualsevol mal. Amén."*

El cor canta el Trisagi:

"Sant Déu, Sant Fort, Sant Immortal..."

Parenostre
Sacerdot

"Perquè són teus el Regne, el Poder i la Glòria, Pare, Fill i Esperit Sant, ara i sempre i pels segles dels segles."

Sacerdot

"Amb l'ànima dels justos que s'han adormit fes reposar Senyor, l'ànima del teu servidor i guarda'l per a la vida venturosa prop de Tu, oh! Amic dels homes (...)"

El diaca recita la ictenia ardent, de la qual cada petició és resposta per un triple Kirye eleison³.

*"Tingues pietat de nosaltres, oh Déu, segons la Teva misericòrdia, et preguem tingues-nos pietat. Kirye eleison. Kirye eleison. Kirye eleison.
Et preguem pel repòs de l'ànima del teu servidor difunt N"(...)*

Sacerdot

"Déu dels esperits i de tota carn, que has vençut la mort i aniquilat el diable, concedeix, Senyor, a l'ànima del teu servidor N..... que s'ha adormit, el repòs en un lloc de llum, un lloc verd, un lloc de frescor, allí on no hi ha ni dolor ni tristesa, ni gemecs. Perdona-li tot pecat comès de paraula i acció o de pensament, ja que Tu ets un Déu bo i amic dels homes i no hi ha home que visqui i no pequi. Només Tu ets sense pecat i la Teva justícia és justícia per l'eternitat i la teva paraula és veritat. Perquè Tu ets la resurrecció, la vida i el repòs del teu servidor nascut al cel N..... ,oh Crist nostre Déu, i nosaltres Et rendim glòria a Tu i al teu Pare Etern, així com al teu Sant, Bo i Vivificant Esperit, ara i sempre i els segles dels segles."

Oració absolutòria (si no s'ha fet anteriorment)

"Senyor el nostre Déu, que en la Teva saviesa indicible has creat l'home amb argila i li has donat la forma i la bellesa, i l'has fet un ésser magnífic i diví per glorificar el Teu esplendor i la Teva reialesa, creant-lo a la Teva Imatge i Semblança; i ja que ell ha violat els teus manaments després d'haver participat a la bellesa d'aquesta Imatge sense respectar-la, perquè el mal no resti etern, oh nostre Déu! I Pare nostre, Tu has ordenat en la Teva clemència la dissolució d'aquesta unió i la destrucció d'aquest misteri, perquè l'ànima pugui arribar fins a la resurrecció universal, en el lloc on ella ha estat creada mentre que el cos es descompondrà."(...)

Es pronuncien les pregàries comunes de comiat de tot ofici.

*" Saviesa! Santíssima Mare de Déu, salva'ns!
Tu més venerable que els Querubins, infinitament més que els Serafins, Tu que has engendrat Déu, el Verb, a Tu Santíssima Mare de Déu t'exaltem!
Gloria a Tu Crist nostre Déu, esperança nostra, glòria a Tu!*

*Glòria al Pare, al Fill i a l'Esperit Sant, ara i sempre i pels segles dels segles Kyrie eleison, Kyrie eleison, Kyrie eleison, dóna'ns la teva benedicció.
Que el Crist el nostre veritable Déu, que té el seu poder sobre els vius i sobre els morts, per les oracions de la Seva Mare tota pura, del seu amic Llätzer, sant i just que ha estat quatre dies a la tomba, dels nostres pares benaurats i teòfors, de tots els sants, posi l'ànima del seu servidor N...., al qual ha cridat en l'estatge dels sants, que el faci reposar en el si d'Abraham, que el compti entre els justos i que ens tingui misericòrdia, perquè Ell és bo i amic dels homes!"*

Cant per part els assistents, tres vegades, de Memòria Eterna⁴ pel difunt ,el qual rep el petó de comiat dels assistents.

Els assistents s'acosten al fèretre, besen la Creu i la Icona dipositada damunt, si és possible, besen al difunt, mentre el Cor canta en To 2:

"Acosteu-vos germans, donem gràcies a Déu, l'últim petó a aquell que ens ha deixat i va cap a la tomba sense necessitat de vanitats d'aquest món i de les passions de la carn. On són els seus parents i amics? Ja ens separem i preguem al Senyor que li concedeixi el repòs."

³ La lletra de l'Ectenia ardent es pot trobar en els llibres de l'Eucologi i l'Hiratikon, que apareixen citats a la bibliografia del manual

⁴ La lletra del cant Memòria Eterna! es pot trobar en els llibres de l'Eucologi i l'Hiratikon, que apareixen citats a la bibliografia del manual.

Mentre es canta el Trisagi, el cos és traslladat al cementiri, on es disposa a la tomba; recitant les pregàries inicials de l'Ofici i llançant un grapat de terra a la tomba es diu:

"al Senyor pertany la terra i allò que l'emplena, el món i els qui l'habiten."

El Cor canta els Troparis⁵:

"Amb l'ànima dels justos (...) "

Petita ectenia

Diaca

"Tingueu pietat de nosaltres, Senyor, segons la teva gran misericòrdia (...) "

Pregàries finals

Els segueix el triple cant de: "Memòria eterna!"

Benedicció i segellat de la tomba

Si és possible, s'enterra sempre en sepultura excavada a terra, al seu al voltant s'acomia el dol. La incineració no és contemplada; en el cas que es produeixi, el fèretre és acomiadat a la porta de l'Església. No s'acompanya al crematori.

Objectes de celebració i significat

El sacerdot fa servir un encensari amb encens. També es posen espelmes.

Acompanyament musical de la cerimònia

El sacerdot i el diaca estan acompanyats pel cor. Mai hi ha acompanyament d'instruments musicals.

⁵ La lletra del cant els Troparis es pot trobar en els llibres de l'Eucologi i l'Hiratikon, que apareixen citats a la bibliografia del manual.

Vocabulari bàsic

Deesis

Imatge de Crist, la Mare de Déu i San Joan Baptista

Epitrahion o epitachelion

Equivalent a l'estola llatina a Occident.

Estígera

Versicle poètic intercalat en un text litúrgic.

Feloni o felonion

Equivalent a la casulla llatina a Occidente.

Idiomelon

Composició poètica litúrgica evocadora d'una circumstància contingent a un ofici.

Lletania o ectenia

Sèrie de pregàries d'intersecció i de súplica. A la litúrgia, es distingeixen les "grans ectenies" de les "petites ectenies".

Oració absolutòria o d'absolució

Aquella que dona el sacerdot per a la salut de l'ànima del difunt amb les condicions de les rúbriques.

Oracions o pregàries inicials/ finals

Les comunes omnibus de tot ofici litúrgic

Prokimenon

Versicles que precedeixen el cant de l'epístola.

Trisagi

Himne triàdic a la Santíssima Trinitat, comú a tots els oficis.

To

Un dels vuit en què es canta l'ofici ortodox.

Tropari

Composició poètica cantada contingent a l'acte litúrgic.

Aquesta fitxa forma part del manual *Duellum: no tan sols. Guia sobre celebracions funeràries de creences i conviccions*. Per a més informació, pot consultar el manual a:

Direcció General d'Afers Religiosos: www.gencat.cat/afersreligiosos

Grup Mémora: www.memora.es/

Associació UNESCO per al Diàleg Interreligiós: www.audir.org

Foto portada: Església ortodoxa de St. John at Kaneo, prop de la ciutat d'Ohrid, a la República de Macedònia.

© foto: Diego Delso